

Kohtuasi T-322/01

Roquette Frères SA

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon

Konkurents — Kartellikokkulepped — Naatriumglükonaat — EÜ artikkel 81 —
Trahv — Määruse nr 17 artikli 15 lõige 2 — Suunised trahvide arvutamise meetodi
kohta — Koostööteatis — Proportsionaalsuse põhimõte — Võrdne kohtlemine —
Ne bis in idem põhimõte

Esimese Astme Kohtu otsus (kolmas koda), 27. september 2006 II - 3145

Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Tegelik mõju turule*
(Nõukogu määrus nr 17, artikli 15 lõige 2; komisjoni teatis 98/C 9/03, punkti 1 A esimene lõik)

2. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Rikkumise raskus*
(Nõukogu määrus nr 17, artikkel 15)
3. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Rikkumise raskus*
(Nõukogu määrus nr 17 artikli 15 lõige 2; komisjoni teadaanne 98/C 9/03)
4. *Konkurents — Kartellikokkulepped — Konkurentsi kahjustamine — Hindamiskriteeriumid*
(EÜ artikli 81 lõige 1)
5. *Menetlus — Hagiavaldus — Vorminõuded*
(Esimese Astme Kohtu kodukord, artikli 44 lõike 1 punkt c)
6. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine*
(Nõukogu määrus nr 17, artikli 15 lõige 2; komisjoni teatis 96/C 207/04)
7. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Trahvi määramata jätmise või vähendamine vastutasuna süüdistatud ettevõtja koostöö eest*
(Nõukogu määrus nr 17, artikli 15 lõige 2; komisjoni teatis 96/C 207/04, peatüki B lõige b ja peatükk C)
8. *Konkurents — Trahvid — Ühenduse karistused ning siseriiklike konkurentsieeskirjade rikkumise eest liikmesriigis või kolmandas riigis määratud karistused*
(Nõukogu määrus nr 17, artikkel 15)
9. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine — Kriteeriumid — Õigusrikkujast ettevõtja käive*
(Nõukogu määrus nr 17)
10. *Konkurents — Trahvid — Summa — Kindlaksmääramine*
(EÜ artikli 81 lõige 1; nõukogu määrus nr 17, artikli 15 lõige 2; komisjoni teatis 98/C 9/03, punkt 1 A)

11. *Menetlus — Suulise menetluse uuendamise taotlus*

(*Esimese Astme Kohtu kodukord, artikkel 62*)

12. *Konkurents — Trahvid — Summa — Komisjoni kaalutusõigus — Esimese Astme Kohtu täielik pädevus*

(*EÜ artikkel 229; nõukogu määrus nr 17, artikkel 17*)

1. Suuniste määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta punkti 1 A esimese lõigu kohaselt võtab komisjon rikkumise raskusastme alusel trahvi arvutamisel arvesse eelkõige rikkumise tegelikku mõju turule, kui seda saab mõõta. Kartelli mõõdetavat mõju asjaomasele turule tuleb käsitleda piisavalt tõendatuna, kui komisjon suudab esitada konkreetseid ja usutavaid tõendeid, näidates mõistliku tõenäosusega, et kartellil oli sellele turule mõju.

kurentsivabadusest hindade valdkonnas. Nii põhineb muudest teguritest kui kartelliosaliste vabatahtlik loobumine tuleneva mõju hindamine kindlasti mõistlikel ja täpselt mõõdetamatutel oletustel.

Seega, et mitte võtta punkti 1 A esimese lõigus sätestatud kriteeriumilt selle kasulikkude mõju, ei saa komisjonile ette heita seda, et ta tugines kartelli tegelikule mõjule turul — millel toimub konkurentsivastane tegevus, mis seisneb kartellikokkuleppes hindade või kvootide osas — ilma seda mõju mõõtmata või selle kohta arvulist hinnangut esitamata.

Kartelli poolt turule avaldatava mõju hindamine hõlmab tingimata oletuste tegemist. Selles kontekstis peab komisjon eelkõige uurima, milline oleks olnud toote hind kartelli puudumisel. Hindade tegeliku muutumise põhjuste uurimisel on riskantne spekuleerida iga põhjuse vastava osa üle. Tuleb arvesse võtta objektiivset asjaolu, et just hindade kokkuleppe tõttu loobusid osalised kon-

(vt punktid 71–75)

2. Keelatud kokkulepete eest karistamisel ei oma kartelli poolt turule avaldatava mõju hindamisel tähtsust ettevõtja tegelik käitumine, mille ta väidab omaks võtvat, kuna arvesse tuleb võtta mõju, mis tuleneb sellest rikkumisest tervikuna, milles ta osales.

rab komisjon põhisumma kindlaks rikkumise raskusastme põhjal, võttes arvesse rikkumise laadi, tegelikku mõju turule ja asjakohase geograafilise turu suurust.

Samuti ei ole kartelli mõju tingimata vastavuses selle kestusega. Nii ei saa välistada võimalust, et kui kartelli mõju on pika perioodi jooksul olematu, kuid lühikese perioodi jooksul laastav, on selle kartelli mõju sama suur kui kartelli puhul, millel on kogu selle kestuse jooksul teatav mõju. Seega kartelli mõju puudumine või selle piiratud mõju teatud perioodil, isegi kui see on tõendatud, ei anna veel tingimata tunnistust väiksemast mõjust kui see, mis on kogu selle kestuse ajal mõju avaldaval kartellil.

Seega ei kohusta see õiguslik raamistik iseenesest komisjoni võtma arvesse toodete turu piiratud suurust.

(vt punktid 89, 90, 121, 128, 141 ja 179)

Samas tuleb rikkumise raskusastme hindamisel arvestada suure hulga selliste teguritega, mille laad ja tähtsus erinevad sõltuvalt asjaomase rikkumise liigist ja selle erelistest asjaoludest. Ei saa välistada, et nende rikkumise raskusastet tõendavate asjaolude hulgas võivad sõltuvalt juhtumist olla ka rikkumise eesmäks oleva toote väärtus, kõnealuse toote turu suurus ja ostjate võimsus.

3. Määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 kohaselt võetakse trahvisummat määrates arvesse rikkumise raskusaste ja kestus. Vastavalt suunistele määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta mää-

Järelikult, kuigi turu suurus võib olla rikkumise raskusastme kindlaksmäära-

misel arvessevõetav asjaolu, varieerub selle tähtsus vastavalt kõnealuse rikkumise erilistele asjaoludele.

tagamiseks peavad selleks, et hagi oleks vastuvõetav, selle aluseks olevad peamised õiguslikud ja faktilised asjaolud kasvõi kokkuvõtlikult, ent seostatult ja arusaadavalt tulenema hagiavalduse tekstist.

(vt punktid 147–150)

4. Selleks et analüüsida EÜ artikli 81 kohaldamist kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse suhtes, ei ole vaja arvesse võtta kokkuleppe tegelikku mõju, kui selgub, et kokkuleppe eesmärk oli takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires.

See ei ole Esimese Astme Kohtu ülesanne otsida esimese väite toetuseks esitatud asjaolude hulgast neid, mida saaks kasutada ka mõne teise väite toetuseks. Seda järeldust ei lükka ümber asjaolu, et komisjon tegi vaatamata väite silmanähtavale ebatäpsusele erilise pingutuse, et teha kindlaks võimalikke argumente, mille hageja esitas oma argumentatsioonis seoses esimese väitega, mida saaks antud juhul kasutada ka teise väite toetuseks, ja et ta nendele selles kontekstis vastas. Tegelikult on komisjoni niisugune seisukoht vaid oletus hageja esitatud väite ulatusest. See ei võimalda kindlaks teha teise väite tegelikku ulatust.

(vt punkt 201)

5. Vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktidele c ja d peab hagiavalduses olema esitatud ülevaade fakti- ja õigusväidetest. Peale selle peab selline ülevaade, sõltumata kõigist terminoloogiat puudutavatest küsimustest, olema nii selge ja täpne, et see võimaldaks kostjal end kaitsta ja Esimese Astme Kohtul vajadusel hagi lahendada ilma täiendavat teavet küsimata. Õiguskindluse ja korrakohase õigusemõistmise

(vt punktid 208 ja 209)

6. Teatis, mis käsitleb trahvide määramata jätmist või vähendamist kartellide puhul,

lähtub komisjoni kaalutusõigusest ning toob kaasa vaid selle, et komisjon piirab oma pädevust võrdse kohtlemise põhimõtet järgides. See teatis loob õiguspäraseid ootusi, millele komisjoni kartelli olemasolust informeerida soovivad ettevõtjad tuginevad. Arvestades võrdse kohtlemise põhimõtet ja õiguspärase ootuse põhimõtet, millele komisjoniga koostööd teha soovivad ettevõtjad võivad vastavalt sellele teatisele tugineda, on komisjon seega kohustatud ettevõtjale määratud trahvi summa kindlaksmääramisel tema koostööd hinnates nendest lähtuma.

jätmist või vähendamist kartellide puhul, peatüki C alusel oluliselt vähendada, näeb nimetatud teatise peatükk B, millele peatükk C viitab, lõikes b ette, et see ettevõtja esitaks kartelli olemasolu tõendavaid määrava tähtsusega tõendeid esimesena. Selle tingimuse täitmiseks ei nõua nimetatud teatis, et komisjoni salajasest kartellist teavitanud ettevõtja esitaks kõik määrava tähtsusega tõendid vastuväiteteatise koostamiseks või hoopiski mitte rikkumist tuvastava otsuse vastuvõtmiseks.

(vt punktid 237–239)

Niisugusel juhul ei saa uue teatise eelnõul, kuigi see avaldati enne konkurentsieeskirjade rikkumise eest trahvi määramise otsuse vastuvõtmist, ega ka uuel teatisel, mis avaldati pärast selle otsuse vastuvõtmist, olla sellist mõju, nagu oleks komisjon oma kaalutusõigust ise piiranud.

8. *Ne bis in idem* põhimõtte keelab ühte ja sama isikut karistada rohkem kui üks kord ühe ja sama õigusvastase käitumise eest, et kaitsta sama õigushüve. Selle põhimõtte kohaldamisel on kolm kumulatiivset tingimust: asjaolude samasus, õigusrikkuja samasus ja kaitstava õigushüve samasus.

(vt punktid 223 ja 224)

7. Selleks, et ettevõtja trahvi võidaks teatise, mis käsitleb trahvide määramata

Ühe ettevõtja suhtes ühe ja sama õigusvastase teoga seonduvalt kahe paralleelse menetluse läbiviimine ja seega kahe karistuse määramine — ühe määrab

kõnealuse liikmesriigi pädev asutus ja teise ühendus — on õiguspärane, kui nimetatud menetlustel on erinev eesmärk ja rikutud normid ei ole samad.

arvessevõetava käibe suurusega, tuleb selle vea ilmnemisel trahvisummat korrigeerida isegi juhul, kui see viga tuleneb ettevõtjast enesest.

(vt punkt 293)

Sellest järeldub, et seda enam ei saa *ne bis in idem* põhimõtet kohaldada olukorras, kus ühelt poolt komisjoni ja teiselt poolt kolmanda riigi ametiasutuste menetlustel ja määratud karistustel ei ole ilmselgelt samad eesmärgid. Kui esimesel juhul on tegemist vaba konkurentsi säilitamisega Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna territooriumil, siis teisel juhul soovitakse kaitsta kolmanda riigi turgu. *Ne bis in idem* põhimõtte kohaldamiseks vajalik kaitstava õigushuvi samasuse tingimus ei ole niisugusel juhul täidetud.

10. Kui komisjon jagab EÜ artikli 81 lõiget 1 rikkunud ettevõtjad trahvisumma kindlaksmääramiseks rühmadesse, peab iga nii määratletud rühma läve kindlaksmääramine olema süsteemne ja objektiivselt õigustatud.

(vt punkt 295)

(vt punktid 277–281)

9. Kui ühenduse konkurentsieeskirju rikkunud ettevõtjale trahvisumma kindlaksmääramisel tehakse viga seoses

11. Esimese Astme Kohus peab suulise menetluse uuendamise taotluse uute asjaolude arvesse võtmiseks rahuldama vaid siis, kui huvitatud pool põhjendab seda asjaoludega, mis võivad avaldada otsustavat mõju vaidluse lahendusele ja mida ta ei saanud enne suulise menetluse lõppu esitada.

Kui pärast seda, kui konkurentsieeskirju rikkunud ettevõtja suhtes on tehtud trahvi määramise otsus, tehakse otsus, mis puudutab teisi samas rikkumises osalenud ettevõtjaid, siis ei kujuta see endast uut asjaolu, mis võiks avaldada esimese otsuse õiguspärasusele otsustavat mõju, ning seega ei ole vaja selle alusel suulist menetlust uuendada.

Ühenduse õigusakti seaduslikkust hinnatakse akti vastuvõtmise ajal olemas olevate faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel. Järelikult on õigusakti seaduslikkuse hindamisel välistatud selle õigusakti vastuvõtmise kuupäevast hiljem tekkinud asjaolude arvesse võtmine. Pealegi tuleb otsuse seaduslikkust põhimõtteliselt hinnata poolte poolt haldusmenetluses nimetatud faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel ja/või nende faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel, mida otsuses on kajastatud. Vastupidisel juhul seatakse kahtluse alla kahe menetluse vaheline parallelism — parallelism varasema haldusmenetluse ja järgneva kohtuliku kontrollimenetluse vahel —, mis põhineb faktiliste ja õiguslike asjaolude samasusel.

(vt punktid 323–326)

12. Mis puutub konkurentsieeskirjade rikkumiste eest määratud trahvide summade kindlaksmääramisse, siis Esimese Astme Kohus võib hageja argumente arvestades kaaluda oma täielikku pädevust teostades täiendavaid asjaolusid, mida vaidlustatud otsuses nimetatud ei olnud. Siiski peab see võimalus õiguskindluse põhimõttest lähtudes põhimõtteliselt piirduma vaidlustatud otsusest varasemate asjaolude arvesse võtmisega, mida komisjon oleks võinud oma otsuse tegemisel teada. Teistsugune lähenemine paneks Esimese Astme Kohtu täitevvõimu rolli, hindamaks küsimust, mida viimasel ei ole veel palutud hinnata, mis viiks tema pädevuse ülevõtmisele ja kahjustaks kohtu- ja täitevvõimu vahelist funktsioonide jaotust ja institutsionaalset tasakaalu üldse.

(vt punkt 327)